

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ – ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τιμώτατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι καί τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Ἄνωθεν εὐδοκία ἐφθάσαμεν καί ἐφέτος εἰς τήν πανέορτον ἡμέραν τῆς κατά σάρκα Γεννήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ ἐλθόντος εἰς τήν γῆν καί συναναστραφέντος ἡμῖν «δι' ἄφατον φιλανθρωπίαν». Τιμῶμεν ἐν ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ τό μέγα μυστήριον τῆς Ἐνανθρωπήσεως, τό «πάντων καινῶν καινότατον, τό μόνον καινόν ὑπό τόν ἥλιον»¹, διά τοῦ ὁποίου διανοίγεται εἰς τόν ἄνθρωπον ἡ ὁδός τῆς κατά χάριν θεώσεως καί ἀνακαινίζεται ἡ σύμπασα κτίσις. Τά Χριστούγεννα δέν εἶναι βίωσις συναισθηματισμῶν, οἱ ὁποῖοι «γρήγορα ἔρχονται καί ἀκόμη ταχύτερα παρέρχονται». Εἶναι ὑπαρξιακή μετοχή εἰς τό ὄλον γεγονός τῆς Θείας Οἰκονομίας. Καθώς μαρτυρεῖ ὁ Εὐαγγελιστής Ματθαῖος², ἡ ἡγεσία τοῦ κόσμου ἠθέλησεν ἐξ ἀρχῆς νά ἀφανίσῃ τό Θεῖον Βρέφος. Διά τούς πιστούς, ὁμοῦ μέ τό «Χριστός γεννᾶται» τῆς ἐορτῆς τῆς Σαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ Πατρός καί τούς πενθίμους κώδωνας τοῦ Πάθους, συνηχεῖ πάντοτε τό «Χριστός Ἄνεστη», τό εὐάγγελον μήνυμα τῆς νίκης κατά τοῦ θανάτου καί τῆς προσδοκίας τῆς κοινῆς ἀναστάσεως.

Τό «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπί γῆς εἰρήνη» ἀκούεται καί πάλιν εἰς ἕνα πλήρη βιαιοτήτων, κοινωνικῆς ἀδικίας καί καταρρακώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπειίας κόσμον. Ἡ ἐκπληκτική πρόοδος τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας δέν φθάνει εἰς τό βάθος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος εἶναι πάντοτε περισσότερο ἀπό αὐτό πού δύναται νά συλλάβῃ ἡ ἐπιστήμη καί ἀπό αὐτό εἰς τό ὁποῖον ἀποβλέπει ἡ πρόοδος τῆς τεχνολογίας. Δέν γεφυρώνεται ἐπιστημονικῶς τό χάσμα μεταξύ οὐρανοῦ καί γῆς εἰς τό εἶναι τοῦ ἀνθρώπου.

Σήμερον ἡχεῖ ὁ λόγος περί τοῦ «μετανθρώπου» καί ἐγκωμιάζεται ἡ τεχνητή νοημοσύνη. Βεβαίως, τό ὄνειρον ἑνός «ὑπερανθρώπου» δέν εἶναι καινοφανές. Ἡ ἰδέα τοῦ «μετανθρώπου» στηρίζεται εἰς τήν τεχνολογικήν πρόοδον καί εἰς τόν ἐξοπλισμόν του μέ πρωτοφανῆ εἰς τήν ἀνθρωπίνην ἐμπειρίαν καί ἱστορίαν μέσα, διά τῶν ὁποίων θά δυνηθῇ νά ὑπερβῇ τό μέχρι σήμερον ἰσχύον ἀνθρώπινον μέτρον. Ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι τεχνοφοβική. Προσεγγίζει τήν ἐπιστημονικήν γνῶσιν ὡς «θεόσδοτον δῶρον εἰς τόν ἄνθρωπον», χωρίς ὅμως νά ἀγνοῇ

¹ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἐκδόσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, PG 94, 984.

² Ματθ. α', 18 - β', 1-23.

ἢ νά ἀποσιωπᾶ τούς κινδύνους τοῦ ἐπιστημονισμοῦ. Εἰς τήν Ἐγκύκλιον τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Κρήτη, 2016), τονίζεται ἡ συμβολή τοῦ Χριστιανισμοῦ καί «εἰς τήν ὑγιᾶ ἀνάπτυξιν τοῦ θύραθεν πολιτισμοῦ», ἀφοῦ ὁ Θεός «ἔθεσε τόν ἄνθρωπον οἰκονόμον τῆς θείας δημιουργίας καί συνεργόν Αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ». Ἐν συνεχείᾳ, σημειοῦται μετ' ἐμφάσεως: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἔναντι τοῦ συγχρόνου 'ἀνθρωποθεοῦ', προβάλλει τόν 'Θεάνθρωπον' ὡς ἔσχατον μέτρον πάντων: 'Οὐκ ἄνθρωπον ἀποθεωθέντα λέγομεν, ἀλλά Θεόν ἐνανθρωπήσαντα' (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἑκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, Γ', 2 PG 94, 988)»³.

Ἡ ἀπάντησις εἰς τό κρίσιμον ἐρώτημα, πῶς ἄχρι τῆς ἐσχάτης «ὀγδότης ἡμέρας», μέ τόν τιτανισμόν καί τόν προμηθεϊσμόν τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ, τῶν μετεξελίξεων καί τῶν μεταπτώσεών του, ἐν μέσῳ ἀνθρωποθεϊστικῶν μετανθρωπισμῶν ἢ ὑπερανθρωπισμῶν, θά διασωθῆ ὁ «πολιτισμός τοῦ προσώπου», ὁ σεβασμός τῆς ιερότητος καί ἡ ἀνάδειξις τῆς ὠραιότητός του, ἐδόθη ἅπαξ καί διά παντός ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Θεανθρωπίνότητος. Ὁ Θεός Λόγος ἐγένετο σάρξ, ἡ «ἀλήθεια ἦλθε» καί «παρέδραμεν ἡ σκιά. Εἰς τό διηνεκές τό ἀληθεύειν διά τόν ἄνθρωπον θά συνδέεται μέ τήν σχέσιν του μέ τόν Θεόν, ὡς ἀπάντησις εἰς τήν κάθοδον τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν καί ὡς ἀναμονή καί ὑπάντησις τοῦ ἐρχομένου Κυρίου τῆς δόξης. Ἡ ζῶσα αὐτή πίστις στηρίζει τόν ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώπου νά ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἀντιφάσεις καί τὰς προκλήσεις τοῦ ἐπιγείου βίου του, εἰς τήν «ἐπ' ἄρτω» ζωὴν⁴, εἰς τήν ἐπιβίωσιν καί τήν κοινωνικήν καί πολιτισμικήν ἀνάπτυξιν. Τίποτε ὅμως εἰς τήν ζωὴν μας δέν εὐδοκίμεῖ ἄνευ ἀναφορᾶς εἰς τόν Θεόν, μέ ὀρίζοντα τήν «πληρότητα ζωῆς, τήν πληρότητα χαρᾶς καί τήν πληρότητα γνώσεως» τῆς Βασιλείας Του⁵.

Τά Χριστούγεννα εἶναι εὐκαιρία διά νά συνειδητοποιήσωμεν τό μυστήριον τῆς ἐλευθερίας τοῦ Θεοῦ καί τό μέγα θαῦμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Χριστός κρούει τήν θύραν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ὅμως μόνον ὁ ἴδιος ὁ ἐλευθερία τετιμημένος ἀνθρωπος δύναται νά τήν ἀνοίξῃ. «Ἀσφαλῶς, χωρίς Αὐτόν, χωρίς τόν Χριστόν», γράφει ὁ μακαριστός π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ, «ὁ ἀνθρωπος δέν μπορεῖ νά κάνει τίποτε. Κι ὅμως, ὑπάρχει κάτι πού μόνο ἀπό τόν ἀνθρωπο μπορεῖ νά γίνῃ - τό νά ἀνταποκριθῆ στήν κλήση τοῦ Θεοῦ καί νά 'δεχθῆ' τόν Χριστόν»⁶.

Διά τοῦ «Ναί» εἰς τήν ἄνωθεν κλήσιν ὁ Χριστός ἀποκαλύπτεται ὡς «τό φῶς τό ἀληθινόν»⁷, ὡς «ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή»⁸, ὡς ἡ ἀπάντησις εἰς τὰ ἔσχατα ἐρωτήματα καί τὰς ἀναζητήσεις τοῦ νοός, εἰς τούς καρδιακούς πόθους καί τὰς ἐλπίδας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά καί εἰς τό πόθεν καί πρὸς τί τῆς δημιουργίας. Εἰς τόν Χριστόν ἀνήκομεν, ἐν Αὐτῷ εἶναι ἠνωμένα τά πάντα. Ὁ Χριστός εἶναι «τό Α καί τό Ω, ὁ πρῶτος καί ὁ ἔσχατος, ἀρχή καί τέλος»⁹. Ἐν τῇ ἐκουσίᾳ σαρκώσει Του «δι' ἡμᾶς τούς ἀνθρώπους καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν», ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος «οὐκ ἀνθρώπων ᾤκησεν ἕνα, ἀλλ' ἀνθρώπου φύσιν τῇ ἑαυτοῦ περιέθηκεν

³ Ἐγκύκλιος, § 10.

⁴ Βλ. Ματθ. δ', 4.

⁵ Ἀλεξάνδρου Σμέμαν, *Πιστεύω*, ἐκδ. Ακρίτα, Αθήνα 1991, σ. 129.

⁶ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Δημιουργία καί ἀπολύτρωση*, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1983, σ. 17.

⁷ Ἰωάν. α', 9.

⁸ Ἰωάν. ιδ', 6.

⁹ Ἀποκ. κβ', 13.

ὑποστάσει»¹⁰, θεμελιώσας τοιουτοτρόπως τόν κοινόν αἰώνιον προορισμόν καί τήν ἐνότητα τῆς ἀνθρωπότητος. Δέν ἀπελευθερώνει ἕνα λαόν, ἀλλά σύμπαν τό γένος τῶν ἀνθρώπων, δέν τέμνει σωστικῶς μόνον τήν ἱστορίαν, ἀλλά καινοποιεῖ τήν κτίσιν πᾶσαν. Ὁμοῦ μετά τῆς ἱστορίας, ἰσχύει καί διά τά σύμπαντα ὀριστικῶς καί καθοριστικῶς τό «πρό Χριστοῦ» καί τό «μετά Χριστόν». Καθ' ὅλην τήν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐν τῇ ἱστορίᾳ καί δι' αὐτῆς πρὸς τά Ἐσχατα, πρὸς τήν ἀνέσπερον ἡμέραν τῆς ἐπουρανίου Βασιλείας τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πορείαν τῆς, ἢ «οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου» Ἐκκλησία μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀληθείας, ἐπιτελοῦσα τό ἀγιαστικόν καί πνευματικόν αὐτῆς ἔργον «ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς».

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Κλίνοντες εὐσεβοφρόνως τό γόνυ ἐνώπιον τῆς βρεφοκρατούσης Θεομήτορος καί προσκυνοῦντες ἐν ταπεινώσει τόν τήν ἡμετέραν μορφήν ἀναλαβόντα «ἐν ἀρχῇ Λόγον», εὐχόμεθα πᾶσιν ὑμῖν εὐλογημένον Ἅγιον Δωδεκαήμερον, αἴσιον δέ, ὑγιερὸν, εἰρηνικόν, εὐκαρπον ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, πλήρη πνευματικῆς εὐφροσύνης καί θείων δωρημάτων τόν νέον ἐνιαυτόν τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου, κατὰ τόν ὁποῖον σύμπας ὁ χριστιανικός κόσμος συνεορτάζει καί τιμᾷ τήν 1700ήν ἐπέτειον τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Χριστούγεννα 2024
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τήν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων, μετά τό Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

¹⁰ Νικολάου Καβάσιλα, *Ἐπτὰ ἀνέκδοτοι λόγοι*, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 108.